

SLOVENSKI FILM NA TUJEM

Človek s senco nagrajen v Los Angelesu

Na izboru Los Angeles Film Awards je Človek s senco v režiji Eme Kugler prejel nagradi za najboljši eksperimentalni film in najboljši narativni film. Priznanji filmu sledita decembrskim nagradam na festivalu European Cinematography Awards v Amsterdamu in na mednarodnem festivalu umetniških filmov L'Age d'Or (LIAFF) v indijski Kalkuti.

Los Angeles Film Awards (LAFA) je mesečni izbor najboljših filmov, pri katerem lahko sodelujejo filmarji z vsega sveta. Vsak mesec izberejo tudi najboljši film, ki se lahko poteguje za naziv najboljšega filma LAFA leta. V januarju so za najboljši film razglasili Esther Artner in Julie Deffet, film režiserke Eme Kugler Človek s senco pa je bil nagrajen v dveh drugih kategorijah - za najboljši eksperimentalni film in najboljši narativni film. **(kr)**

SLOVO

Umril je literaturolog George Steiner

"Zdaj vemo, da človek lahko zvečer bere Goetheja ali Rilkeja, lahko igra Bacha in Schuberta. Zjutraj pa se odpravi na svoje delovno mesto v Auschwitz"

V starosti 90 let je v ponedeljek umrl ameriški literarni kritik in esejist George Steiner. Njegova dela se pogosto osredotočajo na moč govora in pisano besedo, vključujejo pa jezikoslovje, literarno kritiko, religijo, glasbo in zgodovino.

Steiner, znan po svoji analitični spretnosti in zgovornosti, je umrl v Cambridgeu, kjer je preživel večino življenja z ženo, zgodovinarico in akademikinja Zaro Steiner. Bil je dolgoletni sodelavec kolidža Churchill.

Rodil se je avstrijskim judovskim staršem leta 1929 v Parizu, leta 1940 pa je družina prebegnila v ZDA. Študiral je na univerzah Harvard in Chicago, preden se je preselil v Veliko Britanijo, kjer je v petdesetih letih delal pri reviji The Economist.

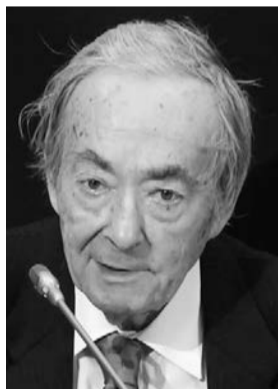
Kot poroča britanski BBC, je neki kritik leta 2009 v časniku The New York Times zapisal: "Njegova vrlina je bila njegova sposobnost, da se je v enem samem odstavku preselil od Pitagore, prek Aristotela in Danteja do Nietzscheja in Tolstoja."

Bil je eden od dveh judovskih učencev v njegovi šoli v Franciji, ki sta preživela holokavst, vprašanja, povezana s tem temnim obdobjem evropske zgodovine, pa so po pisanju BBC prežemala velik del njegovih spisov.

"Črna skrivnost tega, kar se je zgodilo v Evropi, zame ni ločljiva od moje identitete," je zapisal v eseju z naslovom A Kind of Survivor. Čeprav je bil velik zagovornik umetnosti in je o njej veliko pisal, pa je opozoril, da ta ne štiti pred grozotami holokavsta. V knjigi, objavljeni leta 1967, je zapisal: "Zdaj vemo, da človek lahko zvečer bere Goetheja ali Rilkeja, lahko igra Bacha in Schuberta. Zjutraj pa se odpravi na svoje delovno mesto v Auschwitz."

Steiner je bil gostujoči profesor na številnih univerzah. Prejel je mnoga priznanja, med njimi francosko odlikovanje viteza legije časti.

V slovenščini sta dostopni njegovi knjigi Resnične prisotnosti in Smrt tragedije, obe sta izšli pri Literarno-umetniškem društvu Literatura. Smrt tragedije (naslovom namiguje na Nietzschejevo Rojstvo tragedije iz duha glasbe) v prvih treh poglavjih opravi s tremi obdobji, v katerih je tragično dramsko pesništvo doseglo svoje tri vrhove: antika, elizabetinsko obdobje in francoski klasicizem s Corneillem in Racinom. V preostalih sedmih poglavjih pa Steiner "poroča o umiranju". Po eni strani tragedija umira, odkar je Racine napisal svojo zadnjo dramo, po drugi pa segajo vplivi grške in rimske antike, Shakespeara in njegovih sodobnikov ter obeh francoskih klasicistov še daleč naprej, vse do Goetheja in Bücherja ali celo Ibsena. **(kr, sta)**



George Steiner (1919-2020)
Foto: The Nexus Institute

Melita Forstnerič Hajnšek

Nekdanja ravnateljica Srednje glasbene in baletne šole Maribor, današnjega Konservatorija za glasbo in balet, Majda Jecelj je preštela vse dijake te šole, ki so prejemniki nagrad Prešernovega sklada. Vi ste že sedemnajsti, od prvega - Boža Rogelje naprej. Dokaz, kako dobro glasbeno šolstvo imamo?

"Res imamo glasbeno šolstvo krasno urejeno. Največjo črno piko vidim v tehničnih pogojih, ki jih imamo na Akademiji za glasbo. Nenehno nagemamo prostore, učimo na petih lokacijah. Ne poznam niti ene glasbene šole, ki bi bila v slabšem stanju, kot je Akademija za glasbo v Ljubljani. Tega ne vidim kot problem tega ali prejšnjega vodstva, temveč kot odnos države in univerze do glasbenega izobraževanja na najvišjem nivoju. Neverjetno je, da akademija deluje v takih razmerah že 80 let. Toda na obzorju so velike spremembe, ki se jih vsi veselimo, namreč obnova Kazine, kamor naj bi se preselili."

Glasbeno šolanje ste začeli v Slovenskih Konjicah, od koder prihajate in kjer živite. Kdaj pa ste odšli na šolanje v Maribor?

"Po štirih letih je učiteljica harmonike Bojana Matavž svetovala, da bi šel v Maribor, k profesorju Andreju Lorberju. Šest let sem bil pri njem. Študiral je v Trossingenu, pri Hugu Nothu, kot kasneje tudi jaz. Vsi veliki akordeonisti in profesorji so v nekem obdobju pri njem študirali. Prvi se je sistematično posvečal starim mojstrom, Rameauju, Scarlattijevim sonatam, Couperinu, Bachu, študiral je tudi kompozicijo. Mislim, da ima skoraj tristo krstnih izvedb, kar je neverjetna številka. Vzporedno z njim so delovali nekateri drugi prodorni interpreti akordeonisti kot Danec Mogens Ellegaard in Finec Matti Rantanen. V Rusiji se je pojavila posebna vzporedna veja, ki zagovarja čisto drugo estetiko igranja. A Hugo Noth je bil silno pomemben za ta prostor, še zmeraj imam z njim veliko stikov. Še vedno igra, piše, ukvarja se s slikarstvom, tudi koncertira, ampak ne več veliko pri 77-ih. Harmonika je fizično zelo naporen in zahteven instrument."

Vaše šolanje je iz Maribora vodilo v Trossingen, nato pa podiplomsko v Würzburg, k Stephanu Hussongu. Nocoj (30. januarja, op. p.) ga boste v Kazinski dvorani SNG Maribor poslušali na koncertu v ciklu Carpe Artem, izvajal bo Uroša Rojka in Vita Žuraja.

"Pri 25 letih sem zaključil tretjo bolonjsko stopnjo. Ni mi bilo več za študij, sodeloval sem že s skladateljico Vinkom Globokarjem, Urošem Rojkom idr. Nisem več videl smisla v tradicionalnem študiju. Profesorju Hussongu sem hvaležen, da me ni oviral pri tem. Še vedno pravi, da sem najhitreje med vsemi zaključil študij na tej stopnji. Ko sem se 25-leten vrnil domov, sem bil najprej svobodnjak, študiral sem naprej, na svoj način. Na začetku sem se poglabljal v zelo kompleksne skladbe. Tri leta sem vadil 12 minut glasbe C. S. Mahnkopfa, mejnik v naši glasbeni literaturi. Potem je z mano kontaktiral skladatelj Thomas Larcher, ki je lani prejel najvišjo avstrijsko umetniško nagrado. Njega sem res veliko igral, nastopal sem na njegovih festivalih, z različnimi orkestri, ansambli. Sledila so še številna druga naročila, z Rojkom, Globokarjem."

Ste tako rekoč eden največjih specialistov za Vinka Globokarja. Skla-



NAGRADE PREŠERNOVEGA SKLADA: LUKA JUHART

Glasbe Prešernovih nagrajencev ni na proslavah

"Z znanjem, delovno etiko in osebno umetniško kredibilnostjo uresničuje notni zapis, a ga vedno zanima tudi ustvarjalni dialog s skladatelji. Zato je doma in v tujini iskan interpret," piše v utemeljivni

datelj je bil navdušen nad vašimi interpretacijami.

"Spoznala sva se relativno pozno, nisem ga poznal, ko je bil na vrhuncu ustvarjanja in igranja, v top formi. Malce sem ga zamudil, a preživel sem vseeno krasen čas z njim in njegovo glasbo. Skladatelj in klarinetist Uroš Rojko, s katerim sem prvič skupaj igral v Trossingenu pred petnajstimi leti, je Globokarju pokazal moj posnetek njegove skladbe za solo akordeon, o kateri so govorili, da je malodane neizvedljiva. Bil je nadušen. Najin prvi samostojni koncert z Rojkom pa je bil v Račah, v Beli dvorani, v okviru njihovega abonmaja 30. decembra 2006. Globokar je prišel v Rače v živo poslušat najino izvedbo."

Po konservatoriju in akademiji pa tudi študiju v tujini glasbeniki, ki jih zanima sodobna glasba, zvečine nimajo dovolj kakovostnih možnosti za ustvarjanje. Preveč je etičnega pogona, pravite. Sami kot predavatelj sodobne glasbe oplenitite svoje ure tudi z uporabnimi znanji, ki jih sami na akademiji niste dobili, o različnih izvajalskih praksah, improvizaciji, teatralnih elementih, o promociji, agentih, pedagoškem poklicu, razpisih ...

"Težko bi si izmislili boljši model glasbenega izobraževanja, kot ga imamo do konca srednje šole pri nas. To velja za glasbeno šolo, ne za

glasbo v šoli, položaj katere je katastrofalen. Akademija v Ljubljani ponuja možnosti, ki jih ni nikjer na svetu. Vsako leto imamo okoli 30 solistov, ki izvedejo programe s profesionalnimi orkestri. To je neprimerljivo s komer koli po svetu. Da ne omenjam Glasbene mladine in cele vrste možnosti, ki se ponujajo mladim glasbenikom. Seveda pa, če se hočeš verodostojno izobraževati, moraš iti tudi v tujino. Vse svoje študente spodbujam k temu. Glasbenik mora že veliko znati, preden sploh pride na akademijo. Na tisoče ur mora že preživeti s svojim instrumentom, nekdo, ki pa gre študirat medicino, mu o njej na koncu srednje šole še ni treba vedeti nič. Ali pa pravo, ekonomijo, menedžment. Kasneje ti poklici prosperirajo, glasbeniki pa smo podcenjeni. V kakšnem plačnem razredu začne učitelj na glasbeni šoli ali pravnik na sodišču? In kakšen je njegov maksimalni plačni razred in kakšen učiteljski? Sprašujem se, zakaj je tako. Včasih vidimo zvezde, ki res dobro zaslužijo tudi v glasbi, a takih je silno malo. Naši glasbeniki bodisi učijo bodisi igrajo v orkestrih, delo je psihofizično naporno. Ne bi zamenjal tega lepega poklica, a ni enostaven. Če se ukvarjaš s sodobno glasbo, pa si tako obsojen na obrobje, kjer je treba za preživetje ogromno delati na etični pogon. S študenti se o teh stvareh pogovarjam, poskušam jih